МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра методики викладання іноземних мов і світової літератури
Кафедра іноземних мов за професійним спрямуванням

ВІДЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Відень, Австрія)

КІЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КРІСТІАНА АЛЬБРЕХТА (Кіль, Німеччина)

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ОСВІТИ (Брюссель, Бельгія)

МІЖНАРОДНИЙ МЕТОДИЧНО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР
DINTERNAL EDUCATION* (*PEARSON EDUCATION*) *UKRAINE

МАТЕРІАЛИ

VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції

«ТЕОРІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ»

УДУ імені Михайла Драгоманова

30 жовтня 2024 р.

КИЇВ – 2024

УДК 371.3:811.161.1.+82
Т 11

Рекомендовано до друку
науково-методичною радою
факультету іноземної філології
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол №4 від 19 листопада 2024)

Редакційна колегія:

ЛЕМІШ Н.Є. доктор філологічних наук, професор;

НІКОЛАЄНКО В.В. кандидат педагогічних наук, доцент;

БЛИНОВА І.А. кандидат філологічних наук, доцент;

БРЕСЛАВЕЦЬ Н.О. кандидат педагогічних наук, доцент;

ВІТЧЕНКО А.Ю. кандидат педагогічних наук, доцент;

ХИЖУН Я.В. кандидат філологічних наук, доцент;

ВДОВИЧЕНКО Л.Ф. старший викладач;

ВОЗНЮК Л.А. старший викладач

Т 11 **Теорія і технологія іншомовної освіти:** матеріали VI (X) Міжнародної науково-практичної конференції 30 жовтня 2024 р. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. 108 с.

ISBN 978-966-931-311-9

Збірник присвячений актуальним проблемам методики викладання іноземних мов у вищій та середній школі. Розглядаються різні аспекти сучасних лінгвістичних досліджень.

Призначений для викладачів вищих навчальних закладів, науковців, студентів-філологів.

УДК 371.3:811.161.1.+82

ISBN 978-966-931-311-9

©Український державний університет
імені Михайла Драгоманова, 2024

language offers new perspectives for enhancing the learning process, making it interactive, adaptive, and culturally enriching. ICTs facilitate overcoming language barriers by providing students with access to authentic materials and enabling teachers to create individualized tasks that support language acquisition. However, it remains essential to consider existing challenges, including technical limitations, the continuous need for teacher digital skills development, and maintaining a balance between digital and traditional teaching methods.

References

1. Шленьова М.Г. Effective methods of study Ukrainian as a foreign language. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: збірник наукових статей за матеріалами XIV Міжнародної науково-практичної конференції (10 жовтня 2019 р.).* Харків: ХНАДУ, 2019. С. 269–272.
2. Шленьова М. Г. The interactive technologies of study Ukrainian as a foreign language: structural analysis. *Проблеми і перспективи мовної підготовки іноземних студентів: матеріали 12-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 12-13 жовтня 2017 р*. Харків: ХНАДУ, 2017. С. 404–408.
3. Shlenova M. Analysis of effective methods of forming Ukrainian-language communicative competence in foreign students. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія».* №17(85). 2023. С.211–213.
4. Shleneva Marina. Features of interactive methods at lessons of Ukrainian as foreign language (for technical departments). *Витоки педагогічної майстерності*. 2018. випуск 22. С. 214–217.
5. Maryna Shlenova. Using interactive technologies in country studies at KhAI**.** *Людина, культура, техніка в новому тисячолітті. Збірник тез наукових доповідей: XXI Міжнародної науково-практичної конференції, 23 квітня 2020 р*. Харків, 2020. Ч. II. С.105–107.

Шопін П. Ю.
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
(Київ, Україна)

СТРАТЕГІЇ ТА ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ ДОКУМЕНТІВ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ

Переклад – це суспільно значима діяльність, яка вимагає співпраці перекладача з колегами-професіоналами, правниками, клієнтами та місцевими акторами і зацікавленими сторонами. Спираючись на професійний досвід співпраці з благодійними організаціями, які допомагають українцям за кордоном, ми розглянемо інструменти та стратегії, які допомагають перекладачам працювати послідовно та ефективно: використання машинних перекладачів, корпусних онлайнових словників, шаблонів для перекладу документів, інструкцій та інших допоміжних засобів для надання надійних, своєчасних, якісних і корисних перекладацьких послуг.

Хоча машинний переклад стрімко розвивається в останні кілька років і постійно докладаються зусилля для досягнення послідовного та надійного машинного перекладу на рівні документів [1; 2; 3; 4], цей інструмент слід використовувати з обережністю, оскільки він може внести в цільовий текст малопомітні або навіть серйозні помилки. **Машинний переклад** варто використовувати, якщо текст зрозумілий перекладачеві і він попередньо записав його мовою оригіналу. Наприклад, можна скористатися сервісом нейронного машинного перекладу DeepL Translator (https://www.deepl.com/en/translator). Після перекладу частини тексту за допомогою цього інструменту, слід ретельно перевірити його і подивитися на вживання відповідних словосполучень, шукаючи в Інтернеті певні словосполучення і терміни, щоб зрозуміти, як і чи вживаються вони в тому ж контексті, що і в оригінальному документі. Щоб перекласти окремі слова і побачити різні можливі варіанти перекладу, варто звертатися до англо-українських **корпусних словників** (наприклад, Glosbe, https://glosbe.com/en/uk). Вивчаючи приклади попередніх перекладів, можна краще зрозуміти, яка одиниця мови перекладу краще підходить для терміну або словосполучення у вихідному тексті. Попередні переклади – безцінне джерело для успішної та ефективної роботи професійного перекладача.

Щоб перевірити, чи вживається певний термін у професійному жаргоні, можна перевірити **сторінки Вікіпедії за умови подальшої перевірки інформації у фахових виданнях**. Наприклад, перекладач DeepL переклав український медичний термін *турецьке сідло* як *Turkish saddle* англійською мовою, але коли ми перевіряємо сторінку у Вікіпедії, спочатку відвідавши українську сторінку *турецьке сідло*, а потім перейшовши на англійську статтю Вікіпедії про те саме поняття (https://en.wikipedia.org/wiki/Sella_turcica), то бачимо, що англійською мовою воно відоме як *sella turcica* (хоча в статті зазначено, що назва походить з латини і означає «турецьке сідло»). Вживання таких термінів також слід перевіряти в наукових статтях в Інтернеті, що охоплюють відповідну галузь знань.

Крім того, варто регулярно користуватися **одномовними онлайн-словниками**, такими як Кембриджський словник (https://dictionary.cambridge.org/) та Словник Меріама–Вебстера (https://www.merriam-webster.com/), щоб ознайомитися з визначеннями незнайомих слів англійської мови.

Ще одним інструментом, який може допомогти перекладачеві, є **фахові рекомендації**, укладені професійною спільнотою або організацією, яка забезпечує якість перекладу. Ці авторські рекомендації адресовано студентам і викладачам українських вищих навчальних закладів, які готують професійних перекладачів з англійської мови.

Корисною стратегією при перекладі довгих документів є **попередній запис вихідного тексту частково або повністю**. Наявність текстової версії оригінального документа полегшує процес перекладу і дозволяє перекладачеві використовувати інструменти машинного перекладу. Ця стратегія також дозволяє спочатку ретельно ознайомитися з вихідним текстом і краще зрозуміти його під час запису, перш ніж перекладач перейде до відтворення його цільовою мовою.

Нарешті, перекладач регулярно перекладає ті самі види документів, такі як свідоцтва про народження, свідоцтва про шлюб і розлучення, дипломи про освіту, паспорти та водійські посвідчення. Щоб заощадити час і зберегти послідовність, перекладач може використовувати **шаблони перекладу документів**, які є дуже корисними інструментами, оскільки вони спрощують процес перекладу і роблять його більш ефективним і послідовним. Ці шаблони, які можуть бути розроблені професійним перекладачем на основі певних керівних принципів і згодом вдосконалені в разі зміни принципів, містять загальні фрази, терміни та форматування, характерні для конкретного документа, що допомагає перекладачам створювати точні та узгоджені переклади. Шаблони перекладів зменшують кількість повторюваних завдань і забезпечують стабільність, що підвищує ефективність і допомагає підтримувати високу якість перекладів. Одним з обмежень використання шаблонів перекладу є те, що один і той самий тип документа може бути оформлений по-різному в різний час і різними місцевими органами влади в Україні. Наприклад, це стосується водійських прав. Незважаючи на те, що вони мають певні стандартні характеристики, форматування може відрізнятися залежно від того, який місцевий орган влади видає посвідчення. Тим не менш, шаблони перекладів заощаджують час, спрощують роботу та роблять її ефективнішою.

Дуже важливо **уважно прочитати готовий переклад**, щоб переконатися у відсутності одруків або автоматичних помилок. Адже зазвичай перекладач несе повну відповідальність за остаточний переклад документа.

Важливе завдання перекладу особистих документів з української мови на англійську виходить за межі абстрактних лінгвістичних зусиль. Переклад документів з метою допомогти людям отримати доступ до життєво важливих ресурсів і послуг за кордоном проливає світло на тонкощі, притаманні цьому процесу, і допомагає зрозуміти, що студенти, які готуються стати професійними перекладачами, повинні здобувати навички через практичну роботу, розв’язуючи конкретні та складні завдання, які представляють нагальні проблеми, що потребують вирішення. Вивчаючи практику професійного перекладу, як викладачі, так і студенти вищих навчальних закладів можуть вдосконалити свої навички та отримати цінне розуміння цього складного процесу, який не лише перетинає мовні кордони, а й уособлює силу співпраці з метою сприяння ефективній комунікації та підтримки тих українців, які потребують мовної допомоги за кордоном через російсько-українську війну, що змусила мільйони людей покинути свої домівки.

Література

1. Kang X., Zhao Y., Zhang J., Zong C. Enhancing lexical translation consistency for document-level neural machine translation // ACM Transactions on Asian and Low-Resource Language Information Processing. 2021. Vol. 21, No. 3. Article 59. DOI: 10.1145/3485469

2. Maruf S., Saleh F., Haffari G. A survey on document-level neural machine translation: methods and evaluation // ACM Computing Surveys. 2021. Vol. 54, No. 2. Article 45. DOI: 10.1145/3441691

3. Nayak P., Haque R., Kelleher J. D., Way A. Investigating contextual influence in document-level translation // Information. 2022. Vol. 13, No. 5. Article 249. DOI: 10.3390/info13050249

4. Yu L., Sartran L., Stokowiec W., Ling W., Kong L., Blunsom P., Dyer C. Better document-level machine translation with Bayes' rule // Transactions of the Association for Computational Linguistics. 2020. Vol. 8. P. 346–360. DOI: 10.1162/tacl_a_00319

Щаслива Н.С.
Білоцерківський академічний ліцей
«Мала академія наук»
Білоцерківської міської ради Київської області
(Біла Церква, Україна)

РОЗВИТОК СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ХОДІ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ЧИТАННЯ ІНШОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Навчання іноземних мов сприяє лінгвістичному та соціокультурному розвитку учнів старшої школи, адже вони ознайомлюються з явищами, характерними для рідної мови, і відсутніми в ній. Аналізуючи ці явища, вони глибше усвідомлюють рідну мову.

Читання займає не лише важливе освітнє, а й соціокультурне значення, є основою комунікативної усно-мовної діяльності та засобом розширення мовленнєвої компетентності учнів. На уроках іноземної мови учні ознайомлюються з історією відповідної країни, її географією, літературою, наукою, мистецтвом. Читання адаптованих уривків із творів зарубіжних авторів, а також перегляд фільмів, подкастів допомагають глибше пізнати життя народу, мову якого вивчають.

Психолого-педагогічні дослідження науковців свідчать, що на сучасному етапі глобалізації формування соціокультурних компетентностей набуває все більшого значення. Воно являє собою засвоєння культурних та духовних цінностей свого та інших народів, норм, які регулюють стосунки між націями, поколіннями, статями, сприяє естетичному й морально-етичному розвиткові [1]. Складовими соціокультурної компетентності є:

а) соціокультурні знання;
б) знання певних фактів національної культури;
в) уміння, навички мовленнєвої та немовленнєвої поведінки [2, с. 42].

У ході опрацювання тематичних текстів, що спрямовані на формування компетентностей з читання, здобувачі освіти отримують ще й значну кількість інформації, що значно розширює їх кругозір, культурно збагачує та формує інакший світогляд, змушує задуматися чи викликає бажання вступити в дискусію, дізнатися більше. Так, працюючи з підручником *Focus 4* (Second Edition, 2020) видавництва *Pearson*, учні 10-11 класів мають змогу дізнатися цікаві подробиці про роботу відомого британського художника Бенксі та його знамениту «Дівчинку з кулькою» (Girl with Baloon), про народження *the World Wide Web* і його її винахідника Тіма Бернерза-Лі чи про нашого земляка –